

Benedikt z Nursie

480 Nursie

asi 547 Monte Cassino

Jeden ze zakladatelů evropského mnišství.

Pocházel ze senátorské římské rodiny. V mládí studoval v Římě, svá studia však nedokončil a rozhodl se svůj život zasvětit duchovní cestě. Několik let žil jako poustevník v jeskyni v horách nedaleko Subiaca. Podle legendy se poté stal představeným eremitů, kteří si ho vybrali, ale s jeho přísným vedením komunity nebyli spokojeni a údajně mu proto dokonce usilovali o život. *B.* se následně vrátil do samoty. Jeho stoupající proslulost za ním přivedla skupiny následníků, pro které založil v okolí Subiaca dvanáct malých klášterů, které sám vedl. Po několika letech přesídlil se skupinou bratří na horu Monte Cassino ležící mezi Římem a Neapolí, kde 529 založil nový klášter, v němž až do konce svého života působil jako opat.

Pro své spolubratry na Monte Cassinu sepsal pravidla klášterního života známá jako řehole sv. Benedikta. Benediktova řehole nevznikla jako zcela nové dílo, ale navázala na tradici západního i východního *mnišství*. Jejím bezprostředním vzorem se stala tzv. řehole Mistrova, dílo neznámého autora, z níž *B.* rozsáhle čerpal.

Řehole sv. Benedikta podává v 73 kapitolách podrobný návod na život v klášteře. Podle *B.* představoval klášter Boží dům, v němž přebýval zmrtvýchvstalý Kristus. Společenství mnichů mělo Krista oslavovat, a to především společnou modlitbou, prostupující celý klášterní život. Mniši se budili nedlouho po půlnoci, aby absolvovali dlouhou noční bohoslužbu zvanou vigilie; modlitby pak pokračovaly během dne sedmi kratšími tzv. hodinkami, jež začínaly při východu a končily při západu slunce (ranní chvály, prima, tercie, sexta, nona, nešpory, kompletář). Významnou roli řehole přikládala práci, již chápala jako modlitbu rukou, a zároveň jako prostředek askeze. K duchovnímu rozvoji každého mnicha mělo přispívat *lectio divina*, rozjímavá četba Písma a dalších textů. Mniši měli společné jídlo v refektáři, kde jednou či dvakrát denně (podle ročního období) dostávali skromnou stravu. Po dni naplněném modlitbou a prací uléhali k odpočinku ve společném dormitáři.

Zájemce o vstup do kláštera musel projít noviciátem, přípravným obdobím, během něž měl prokázat svůj zájem stát se mnichem, stejně jako schopnosti pro zvolený život. Řehole též ukazovala mnichům orientaci po duchovní cestě. Za základní mnišské ctnosti pokládala umění naslouchat, vnitřní ztišení a pokoru. Kladla důraz na zachování poslušnosti vůči opatovi, na osobní chudobu mnichů a též na věrnost mnichů ke klášteru, kde složili

řeholní sliby. Ke třem obvyklým mnišským slibům: čistoty (pohlavní zdrženlivosti), chudoby a poslušnosti, přidal *B.* i slib zvaný *stabilitas loci*, věrnost místu.

B. vytvořil pravidla společného života (*vita communis*), která usilovala o dosažení mnišské dokonalosti, činila tak však se zřetelem k lidské individualitě a brala ohled na slabé a nemocné členy komunity. I když se z dnešního pohledu zdají nároky řehole sv. Benedikta tvrdé, ve své době byla chápána jako umírněná, neboť ve srovnání s jinými předpisy nenutila mnichy k přepjaté askezi. Byla ceněna i pro svou vyváženost, jež umožňovala harmonický život mnichů.

V době svého vzniku představovala pouze jedno z více paralelně existujících pravidel klášterního života. Díky reformnímu působení Benedikta z Aniane (+ 821) byla 816-817 uznána za jediné pravidlo řeholního života ve franské říši a posléze v celém západním *mnišství*. Svůj monopol si udržela do počátku 12. století.

Řeholí sv. Benedikta se řídili benediktini, celestini, cisterciáci a kartuziáni.